

Jde v podstatě o výklad § 13. zákona o volebním soudě, podle něhož ztrácí poslanec (resp. senátor) mandát, když se se stranou rozešel z důvodů nízkých a nečestných. Weyr chce otázku řešit v souhlase s celkovým duchem našeho volebního řádu a praví, že za vlády poměrného zastoupení hlas při volbách se odevzdává straně, nikoliv kandidátům, a od ní že dostává poslanec či senátor mandát. Poněvadž mandát je pro svého nositele výhodou, právem, má W. za to, že existuje mezi stranou a nositelem mandátu jakási úmluva, byť by nebyla vyslovena, že poslanec bude jednat podle vůle strany, že mu politická morálka — pojem ten v této souvislosti zavedl W. už ve své Soustavě — přikazuje, aby buď se konformoval s názory a vůlí své strany anebo se mandátu vzdal. Neučiní-li tak, možno mu — právě z hlediska této politické morálky — přičísti nízkost a nečestnost důvodu rozluky se stranou. — Proti tomu tvrdí doc. Stránský, že není pravdou, že poslanec dostává mandát od strany, neboť volič rozhoduje se též podle jmen na kandidátní listině, nejen podle jejího nadpisu, poukazuje na § 22. úst. list. a zamítá Weyrovu politickou morálku, jejíž překročení nemůže prý nikdy býti nízké a nečestné. Prof. Engliš zasáhl do sporu výkladem o morálním hodnocení činů a tvrdí, že každý čin hodnotíme vždy podle dvou (nebo více) mravních norem nebo postulátů a rozhodneme podle vyššího. Jen jaksi per saldo je podle E. čin mravný nebo nemravný. Tedy i kdybychom připustili politickou morálku, nutno vždy uvážiti, zda její překročení nebylo vyváženo vyšším motivem činu (na př. blaho státu).

Ve sporu jde, jak řečeno, o výklad § 13., vlastně o výklad slov »důvody nízké a nečestné«. Co jest nízké a nečestné, je otázka zcela neprávníká a je na volebním soudě, aby ji od případu k případu řešil. Ve sporu běží jen o zásadní směrnice jeho rozhodnutí a hlavně odůvodnění. A tu možno zmíněná slova zákona vykládati buď přísněji (Weyr) ve shodě s vůdcím »duchem« poměrného zastoupení a i skutečnými politickými poměry, jak se u nás utvářily, a pak použijeme k výkladu jich přísnější politické morálky, nebo se přikloniti k výkladu mírnějšímu s ohledem na § 22. úst. list. a na sama zmíněná slova § 13., která jsou — jak zde už jednou bylo řečeno — poněkud příliš silná pro překročení pouze odborných povinností stavu. V obou případech — a zejména v prvním — jest ovšem nutno od případu k případu odvažovati různé normy a postuláty, mluvící pro a proti, jak chce Engliš; objektivní jejich hierarchii bylo by však asi těžko naléztí.

Slovo má volební soud, který, jak lze doufati, bude se napříště vždy držeti kompetence zákonem mu vytčené, aby nevystavil své nálezy výtce nullity — ostatně nesprávné, neboť vadnost lze vytknouti jen důvodům, které nejsou součástí nálezu — kterou mu čini doc. Stránský (Časopis, str. 183).

Porotní přelíčení proti docentu Dru Jaroslavovi Stránskému ve dnech 6., 10. a 11. prosince t. r. bylo sledováno s velkým zájmem brněnského právníckého dorostu. Docent brněnské právn. fakulty byl obžalován pro urážku na cti, spáchanou článkem: Atentát na českosl. korunu, uveřejněným v Lidových Novinách. Obsah sporu je dosti znám z denních listů. Stejně jako věc sama, upoutal i sám způsob vedení pře. Bylo nanejvýš zajímavé, zvláště pro právníky, pozorovati boj několika pražských advokátů proti jednomu novináři a docentu trestního práva, právníckou jich erudici, bystrost postřehu, vhodné využití situace, a umění přesvědčivě reagovati. Ti šťastní, jímž se podařilo býti přítomnu závěrečným řečem! Zvědavě poslouchány byly řeči zástupců soukr. žalobců, s napjetím však, které Dr. Stránský dovedl vyvolat a půl druhé hodiny udržet, ne-li vystupňovat, vyslechnuta byla jeho obrana. Třebas nejednalo se o otázku žít či nežít, byl to snad jeden z nejvýznamnějších sporů v Brně vedených a řeč Dra Stránského obsahově i formálně byla snad jednou z nejznamenitějších, které tu byly proneseny. Ský.